

HAIHUI PRIN
ROMÂNIA

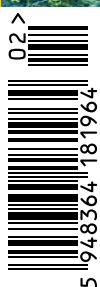
 NATIONAL
GEOGRAPHIC

TRAVELER

+ SAVUREAZĂ
CALABRIA
+ DE CE IUBIM
VERSAILLES
+ ACCENTE
BRITANICE

Grecia secretă

7 BIJUTERII DIN
PELOPONEZ

**7 MOTIVE
SĂ TE AVENTUREZI
DINCOLO DE POTECILE
TURISTICE BĂTĂTORITE**

Text: **Cătălin Gruia**
Foto: **Bogdan Croitoru**

**O turistă bine echipată
pentru mare și soare
se îndreaptă către
plaja virgină Simos din
Insula Elafonisos.**

**Excursie în
Peloponez**

Cât

**de importantă este infrastructura!
Construiește cât vrei resorturi
și hoteluri, stai cu fundul pe cea
mai bogată comoară,
dacă n-ai drum, n-ai vad ...**

Deși nu e cu nimic mai săracă în nuri și farmec decât restul Greciei, zona Peloponezului n-a prins trenul turismului de masă (ceea ce e fantastic pentru noi!) pentru că abia în anii din urmă și-a pus la punct rețeaua de drumuri și autostrăzi. Dura șase ore să ajungi din Atena în Kalamata. Însă acum, cu noua autostradă ajungi în două ore. Iar aeroportul din Kalamata, amorf în urmă cu un deceniu, e azi unul dintre tigrii locali, dezvoltat exploziv în ultimii ani, care leagă regiunea de 28 de orașe, iar de anul trecut, inclusiv de București.

Aterizezi în Atena sau Kalamata, închiriezi o mașină și ai de jur-împrejur, concentrate în Peloponezul cel aerisit, cu stații de 30-40 km, tot ce îți poate dori sufletul: de la plaje la situri arheologice, de la mănăstiri la resorturi, de la taverne la peșteri. La finalul călătoriei, după ce te-ai familiarizat cu zona (la început vezi doar niște nume care poate nu îți spun mare lucru), mai ia o dată harta și plimbă-te cu degetul peste amintirile din insula anticului Pelops (strict tehnic poate fi considerată cea mai mare insulă a țării), în care se concentrează toată paleta de atracții din Grecia.

Produsele de panificație sunt scoase din cuptorul brutăriei Milia din orașul Areopoli. Pâinea din făinuri integrale coaptă aici de generații este una dintre cele mai bune din Grecia.

Cele 7 obiective pe care le-am listat în continuare sunt doar o mică parte, cât să îți deschidem apetitul ...

PALMIDI SE ȚINE BINE. Deh, tinerețea! Între fortărețele medievale poți spune că e doar o adolescență. A fost terminată abia prin anul 1714. Treabă cu dichis, a fost la vremea ei cea mai mare construcție venețiană făcută în afara orașului-stat devenit imperiu, fiind nevoie doar de 80 de soldați pentru a apăra orașul Nafplio, intrarea în Peloponez. De cele mai multe ori, și azi tot pe aici, prin cochetul Nafplio, prima stație a navelor de croazieră, treci prima oară când vii în Peloponez.

Nafplio, prima capitală a Greciei moderne (în perioada 1829-1834), e astăzi capitala prefecturii Argolis. E un orașel în stil venețian, cu străzi înguste, case vechi și frumoase. La etaj locuiește familia, jos – o tavernă micuță, un magazin de suveniruri sau un atelier de meșteșugărie. Principala lui

Fortăreața Palmidi din Nafplio

atracție e fortăreața pe care o vezi de oriunde ai ridica ochii. Ca să ajungi în vârf îți trebuie timp, condiție fizică, hotărâre, o bună orientare în spațiu, dar și ceva nu tocmai la îndemâna bărbaților: disponibilitatea de a întreba de câte ori te rătăcești. În cazul meu, de vreo patru ori. De câte ori crezi că ai ajuns, vezi că mai există o terasă de explorat mai sus. Senzația de beție a libertății din vârf, când ai la picioare panorama Golfului Argos și o parte din Peloponez, dar și cea de la polul opus, de disperare mută și greutate imensă care ți se pune pe piept când intri în închisoarea lui Kolokotronis, mi-au colorat visele multă vreme după aceea. Accesul e fie din oraș, urcând „cele 999 de trepte” (mie mi-au ieșit numai 857), fie din parcare de pe partea cealaltă a muntelui.

Alte plimbări obligatorii în orașul Nafplio: pe faleză, pe străzile înguste ale orașului vechi, cu vaporasul la cetățuia Bourdzi, construită de venețieni în anul 1473 împotriva piraților și așezată pe insulița de lângă portul orașului.

Pe înserate, aproape de închiderea porților, un supraveghetor al incintei fortăreței Palmidi din Nafplio îi strigă unei colege să se îngrijească de turiștii împrăștiați pe creasta de 200 m înălțime unde, în secolul al XVIII-lea, venețienii au construit cetatea.

Sarah, cu Imelda în hamul din spate și Julius, soțul, scrutând undeva prin preajmă, formează o tânără familie germană pasionată de cunoaștere prin călătorii. Cetatea Antică de la Micene este o bornă importantă pe traiectoria lor de două săptămâni în Grecia.

CITEȘTI ÎN VREO CARTE cu pagini îngălbenite cum, după 10 ani de război troian, Agamemnon s-a întors, în sfârșit, acasă victorios, doar pentru a fi măcelărit în baie de nevastă-sa, Clitmnestra, și de amantul ei, Egist. Un sfârșit meschin pentru un rege așa de mare!

Dar parcă nu îți dai seama cât de mare până nu-i vezi cetatea de scaun de la Micene. Îți poți pierde (ba nu, câștiga la amintiri de neuitat) o zi întreagă bântuind pe cărările ei, șerpuiind printre ruine de ziduri ciclopice, îmbătat de grandoare străveche, bătut de vânt și încântat de trilarile păsărilor din copaci și tufșuri răzlețe. Și dacă ai noroc chior de o zi cu nor, cu atât mai bine. De regulă eu așa fac: merg într-un loc și aștept să-mi vorbească. Sunt locuri care tac, altele care șoptesc și unele care prăvălesc peste tine

o avalanșă de emoții, care urlă neașteptat și asurzitor, ca ecoul de aplauze din mormântul lui Egist din vale ...

Sorry, știu că orice aș face nu-mi iese decât o odă în metru antic aici, dar zău că n-am ce face.

E mai puternic decât mine acest sentiment amestecat de admirație, micime și invidie pentru generațiile după generații care au construit civilizația miceniană (1600-1100 î.H.), trăind și murind aici într-un decor înălțător la propriu.

De obicei mă deranjează să văd un loc celebru când este cotropit de lume multă, atrasă de faima lui. Însă la Micene totul e atât de mare, că n-ai sentimentul că îți mai calcă cineva pe urme.

E un sit pe care l-aș pune neapărat pe lista personală de locuri de văzut într-o viață, locul unde a înflorit cel mai bogat centru palatial din lumea greacă de la sfârșitul Epocii bronzului.

Cetatea din Micene

Un agronom de la complexul hotelier Costa Navarino face o demonstrație despre cum se recoltează măslinile domeniului. Cei de aici se mândresc că nu au tăiat măslinii unde au construit clădiri, ci i-au transplantați.

O doamnă din Marea Britanie se antrenează pe unul dintre terenurile de golf ale complexului Costa Navarino din provincia greacă Messinia (sus). Clienții pot găsi clipe de răgaz și pe paturile plasate în spațiul somptuos al resortului The Romanos (dreapta, sus). Din piscina mare de la Costa Navarino (mai sunt peste 100 individuale) poți privi marea bălăcindu-te într-un decor elegant și liniștitor.

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ un băiat sărac din Messinia, care a plecat la Atena să-și caute norocul. A muncit, s-a chinuit, a intrat în Marină, a urcat toate treptele ierarhice până la căpitan, apoi și-a făcut o firmă de transport pe ape care a ajuns una dintre cele mai mari din lume.

După ce a devenit foarte bogat, Căpitanul Vassilis Constantakopoulos a vrut să investească în Messinia, să arate lumii cât de frumoase sunt locurile lui natale și să dea de lucru acasă localnicilor, să nu fie nevoiți să își ia lumea în cap după muncă, așa cum a făcut el. În anii '70 a cumpărat teren, și a trebuit să ducă o muncă de convingere titanică, cu aproape 1.000 de proprietari diferiți, până a ajuns să concentreze circa 1.000 de hectare.

Navarino Dunes – probabil cel mai tare

Costa Navarino

resort din Grecia – este visul lui împlinit de peste jumătate de miliard de dolari (dintre care 55 de milioane au fost investite în chestiuni de responsabilitate față de mediu), un spărgător de gheață și prejudecăți al turismului sustenabil.

Doar o vorbă despre dimensiunea obsesiei căpitanului de a nu distruge natura: din cei 11.000 de măslini care există azi pe domeniu, 8.000 au fost mutați pe timpul construcției și amenajării resorturilor surori Westin și Romanos. Nu au vrut să taie nici măcar unul! Măslinul de la intrarea în lobby are circa 800 de ani.

Nici nu o să încerc să descriu ce au reușit aici. Trebuie să vezi singur. Pe mine, unul, chiar m-a impresionat. Căpitanul a murit în urmă cu câțiva ani, dar visul lui trăiește și continuă să înflorească.

– Cătă, cum e în lux și opulență la Costa

Teatrul lui Asclepius din Epidaurus

Navarino? m-a întrebat pe Facebook o prietenă care mai fusese aici.

– Lux, Rux? am răspuns.

Abia mesajul ei m-a făcut să-l văd. Da, Costa Navarino e un resort de lux, dar aici luxul e atât de discret, atât de la locul lui, că pare cel mai firesc lucru. Nu e deloc țipător, ajungi să nu-l mai vezi, ca pe un lucru care rulează în fundal, pe care nici nu-l auzi dacă nu-ți atrage cineva atenția asupra lui, ca respirația monotonă a mării care răzbătea de dimineață până în balconul meu de la camera 4732.

O F, IAR AM ÎNTĂRZIAT! Vreo 23 de secole ... Cum o fi fost să vezi aici, pe viu, o tragedie de Eschil, în secolul al IV-lea î.H., în teatrul cel mai bine păstrat din Grecia antică? Are o acustică fantastică și o capacitate de 14.000 de spectatori.

Matematica este însă rece, cifrele nu dau dimensiunea adevărată a acestui colos din piatră. O să spun doar că dacă încerci să urci toate treptele celor 34 de gradene, până în vârf, ți se taie sigur respirația. Și odată ajuns sus, te ia cu amețeală când privești spre scenă ...

În marele parc sacru din Epidaurus venea lume din toată Elada pentru a-și recăpăta sănătatea. Aici era leagănul medicinei și Vaticanul religiei de misterii al lui Asclepius, sanctuarul principal din cele circa 200 de asclepioane din lumea antică greacă.

Deși toți erau convinși că rugăciunile către zeu îi vindecă, tratamentul era real în asclepion, pe baza unui set cu observații și cunoștințe empirice. La începuturi, Asclepius nu a fost considerat zeu, ci idolatrizat ca unul dintre eroi. Apoi a fost deificat și i s-au ridicat temple. El reprezintă tranziția din secolul al IV-lea î.H., de la credință în vindecarea magică, supranaturală, la medicina pe baze științifice.

Pe lângă centrul terapeutic propriu-zis, ceea ce impresionează în acest asclepion este complexul de edificii construit pentru bolnavii care veneau aici să se vindece: un stadion pentru jocuri în cinstea lui Asclepius, două temple pentru zeii vindecători Apollo și Artemis, băi, o casă pentru preoți și, desigur, marele teatru din piatră, ale cărui ruine s-au păstrat până la noi.

Purificările cu apă, masa comună cu zeul, sacrificiile animale, totul culminând cu incubatio (rugăciuni, priveghiuri, post și adeseori privare de somn, proces ce se putea întinde de la o zi și o noapte, până când erau pregătiți ca divinitatea să le apară în somn, vindecându-i).

Aproape paradoxal, și după 23 de secole, Teatrul lui Asclepius din Epidaurus, golit de spectatori, își păstrează puterile vindecătoare, îndemnând la solitudine și meditație.

Patronul restaurantului 90 Moires, plasat pe cheiul orașelului Gythio din regiunea Mani, pregătește câteva porții de *saganaki*, brânză flambată, servită cu suc de lămâie și piper. După acest aperitiv, ca și în alte taverna cu profil pescăresc din Gythio, urmează festinuri cu pești la cuptor, creveți pane sau caracatiță friptă, însoțite de mult ouzo, băutura preferată de localnici în detrimentul vinului alb.

Somnul ritual vindecător, văzut ca metaforă pentru moarte și renaștere, era o etapă în procesul de vindecare, terapia bazându-se pe energie magică, dar și pe autosugestie, hidroterapie, exerciții, dietă, destindere (la jocuri, hipodrom, teatru, concerte etc.), medicamente obținute din ierburi vindecătoare și chiar operații chirurgicale.

Apogeul Parcului Sacru a fost în secolul al IV-lea î.H., a fost prădat și aproape distrus în secolul I î.H., în timpul războaielor lui Mithridate cu romanii, a cunoscut o nouă perioadă de înflorire în timpul lui Iulian Apostatul în secolul al IV-lea d.H., pentru a fi sugrumat, încet-încet, de creștinism.

Azi, Teatrul lui Asclepios din Epidaurus își recapătă strălucirea de altădată în timpul festivalului de teatru și muzică din lunile iulie-august, când, în fiecare weekend, viața și arta reintră în scena antică.

Peștera Diros

NU AM VĂZUT SUFICIENT de multe să pot spune că această peșteră de pe coasta apuseană a Peninsulei Laconia, din Golful Diros, este cea mai frumoasă din lume, cum o laudă localnicii. Însă cu siguranță e cea mai frumoasă experiență de peșteră pe care am trăit-o eu. Sub peisajul auster din Mani, Natura și-a dat frâu liber creativității sub pământ.

Mă duce cu gândul la un atelier de negative pentru Sagrada Família ...

Dantelăria neverosimilă de pe tavanul care pare de ceară, la care un artist divin și capricios modelează cu răbdare, căldură și gravitație de-a lungul eonilor, e excelent pusă un valoare de speologiei care au amenajat-o ca pe o scenă de spectacol de umbre și lumini, printr-o miriadă de spoturi și reflectoare ce o luminează în toată splendoarea ei. Stalactite

Vizitatorii admiră galeria bogată în speleoteme încercând să capteze cu telefoanele mobile uimitoarele formațiuni precum stalactite, stalagmite, draperii sau cristale de calcit, pe măsură ce înaintează într-o barcă condusă de un ghid pe râul subteran din Diros. Complexul cavernicol din Diros se află la 10 kilometri de Gythio. Un bilet întreg pentru adulți costă 13 euro.

și stalagmite de un alb lăptos, draperii de cristale strălucesc în fiecare colț.

A fost descoperită în 1949 de Yiannis și Anna Petrocheilou, fondatori ai Societății Speologice Elene.

Diros e o peșteră inundată, iar ce poți vedea mergând cu barca e doar vârful aisbergului. Stalactitele și stalagmitele au fost formate când nivelul mării era mult mai scăzut decât acum. S-au găsit în ea oase fosile de pantere, hiene, cerbi, hipopotami, dar și ceramică în partea dinspre intrare, semn că a fost locuită de omul preistoric.

Cineva care a fost înaintea mea îmi spusese că i-a lăsat impresia unei plimbări pe apa Stixului cu miticul luntraș Charon, către lumea de dincolo. Mie mi s-a părut o experiență mai degrabă glamuroasă decât tenebroasă, raiul amenajat al iubitorului de peșteră.

Insula Elafonisos

O plimbare de circa 30 de minute, vreo 1.200 de metri cu barca și ultimii 300 spre ieșire, per pedes.

Înăuntru e reconfortant, temperatura aerului are constant 17-19 grade, iar cea a apei salmastre (foarte dură), în jur de 14 grade. Tavanul e jos, pe alocuri îl poți atinge cu mâna, de simți că te strecoari, dar câteva săli sunt maiestuoase. La final poți face o baie în mare. Pe plaja din fața peșterii sunt umbreluțe gratis.

www.etasa.gr

BRAS: CÂTEVA SECUNDE SUB APĂ, una deasupra pentru aer. Sunt un broscoi mare și leneș, cu ochii cât cepele în spatele ochelarilor de înot. Căci nu mi s-a mai întâmplat să privesc pe sub o apă unde se vede mai bine ca la suprafață. Este cea mai de cleștar apă în

Un iaht pătrunde diafan
pe inserat în apele
Monemvasiei. Poreclită
Gibraltarul Estului,
Monemvasia este o mică
insulă legată de coasta
de est a Peloponezului
printr-un omblic
de 200 de metri.

care am înotat vreodată. Habar n-am, o fi o conjuncție fericită între mai mulți factori: locul (plaja Simos, Insula Elafonisos, în apropiere de Golful Laconic, unde Mediterana se ia în coarne cu Marea Ionică), luna (mijloc de octombrie), ora (aproximativ 12 a.m.), salinitatea mare (când stai drept, apa te împinge în sus până la nivelul pieptului), vântul (care bate încetșor spre larg încrețind suprafața cu valuri mici, ca pe un lac de munte).

Nu-i nisip pe plaja pustie, ci argint curat. Iar apa are culoarea aceea de azur nefiresc de intens, cum ar face-o un fotograf începător, la care nici nu poți privi prea mult fără să te doară ochii ...

În spatele meu, o doamnă în vârstă care împinge o bicicletă pliabilă roșie pe nisip, în depărtare, în cort albastru, câțiva oameni, și apoi, mai departe, coasta semiaridă a dealului. Nicio construcție!

În timpul verii e plin de umbreluțe și lume multă, acum însă, sunt doar câteva rulote parcate în campingul Simos din apropiere.

Ajunși aici cu ferry-ul care face câteva curse zilnic. E la o aruncătură de băț de continent, și costă o nimica toată: 11 euro – mașina, 1 euro – omul.

Peste câteva ore bune, cu o foame de lup, debarcăm în port, la taverna Spiros-Spiridoula.

Patroana Spiridoula, o doamnă în vârstă, cu mișcări hotărâte și trăsături dăltuite în piatră, cu șorț verde și tricou marinăresc cu dungi roșii, ne umple masa cu bunătăți: barbuni roșii prăjiți prinși de dimineață, cartofi prăjiți, salată grecească și *fava*.

Pe la mijlocul mesei sosește și primărița Efi Liarou, fostă profesoară de limba engleză, pe care o vorbește cu accent britanic, ca la școală. Ne spune cum se împacă turismul echilibrat cu regimul de arie protejată sit Natura 2000 în această insulă

Privire dinspre micul port cu bărci pescărești spre Agios Spyridon, cel mai mare lăcaș de cult din Insula Elafonisos, care îi deservește iarna pe cei 350 de localnici. În timpul verii intră pe insulă chiar și 3.000 de turiști pe zi, atrași de plajele virgine, marea de smarald și absența turismului de masă. Mulți se stabilesc pe o perioadă în campingul (unul dintre puținele din Grecia) cu facilități multiple.

NG MAPS

Spre deosebire de alte zone turistice din Grecia, unde am întâlnit tot soiul de specii invazive de suvenir, la care amprenta locală consta în inscripționarea localității (de obicei, cu un marker) pe corpul obiectului, în Monemvasia m-am bucurat să văd că localnicii, principalii furnizori de bunuri și servicii, par a avea un fel de cod etic care îi îndeamnă să ofere amintiri de calitate.

pentru toate buzunarele, de la vizitatori cu cortul în spinare la proprietari de iahturi ...

Vorbim și privim peste drum la bărcile amortițe. În fiecare dimineață ies în larg și se întorc încărcate cu pește. E atât de plăcut ...

Vânătoare de comori în Monemvasia

SE IA O HARTĂ a cetății de la hotelul unde ești cazat. Se pune la pierdut om în păienjeniș de străduțe înguste și ziduri bătrâne. Se amestecă bine curiozitate și transpirație. Se lasă totul la dospit și bântuit o zi întregă. Sau mai multe. Dacă e cu putință, se lasă și o carafă de vin local (de preferat alb) la răcit în cameră, ca să ai la ce să te întorci seara, ca să îți astâmperi cumva tremurul genunchilor greu încercați. Sunt 71 de comori care se vor descoperite în Monemvasia.

Cetatea datează din secolul al VI-lea d.H., un refugiu perfect pentru locuitorii anticei Laconia care s-au retras aici în urma invaziei slavilor ce au dominat spațiul Eladei în perioada anilor

500-700. Insulița a fost separată de continent în urma unui megacutremur din anul 375. Un drum înghesuit e singura intrare în acest bârlog de stâncă, de unde și numele orașului Monemvasia, „intrare unică”, în grecește.

Și cetatea e cu adevărat unică! Iată unicul meu gând la final, cu soarele în față

la coborâș pe pietrele cărărilor străvechi, care sclipesc ca nestemate șlefuite de-a lungul secolelor de milioane și milioane de tălpi de sanda bizantină, francă, turcească, grecească și, mai recent, turisticească.

Provocare: încearcă să ajungi în primele trei ore la atracția nr. 25, biserica Hagioi Apostoli. Vezi că în oraș sunt 27 de biserici.

Sfat: nu te lăsa păcălit de aerul necondiționat care suflă peste cetate dinspre mare, în cea mai mare parte a timpului. Nu pleca la drum fără pălăriuță, ochelari de soare și sticlă cu apă în dotare.